

FESTES, TRADICIONS I COSTUMS A MALLORCA

Sumari

La roda del temps per la paraula i les imatges, GABRIEL JANER MANILA, 11

L'art de Miquel Riutort, FELIP MUNAR, 13

En color i en blanc i negre, TINO SORIANO, 15

Introducció, MIQUEL RIUTORT, 17

La Lluna, 18

PRIMAVERA, 20

Sant Jordi, la rosa i el llibre, 22

Sant Marc i els caragols, 26

El Diumenge del Ram, 30

Processons de Setmana Santa, 34

Sant Enterrament, 46

Viacrucis, 50

Processó dels Tres Botets o de l'Encontre, 60

Panades, 64

Diumenge de l'Àngel a Palma, 70

El Corpus, 74

Tondre, 78

ESTIU, 84

Sant Joan, 86

Cossiers d'Algaida, 90

Carro de la Beata a Valldemossa, 94

Moros i Cristians a Pollença, 98
Much de Sineu, 104
La processó de les Crestes a Valldemossa, 114
Sant Bernat a Palma, 118
La festa del Sequer a Lloret, 124
Romeria a l'Ermida de Maristella, d'Esporles, 128

TARDOR, 132
Bunyols per les Verges, 134
Fires, 138
Fira d'Algaida, 140
Dijous Bo a Inca, 144
Fira de l'Oliva a Caimari, 148
Fira de l'Esclata-sang a Mancor, 152
Tots Sants, 156
Fira de Sant Tomàs a Sineu 160

HIVERN, 164
Castanyers a Palma, 166
Santa Àgueda a Sencelles, 170
Nadal a Ciutat, 174
Festa de la Colcada, 178
Els Reis, 182
Sant Antoni a Artà, 186
Sant Sebastià a Palma, 196
Matances, 200
Carnaval, 210

La roda del temps per la paraula i les imatges

Festes, tradicions i costums de Mallorca, el llibre d'imatges i paraules de què m'han fet obsequi Miquel Riutort i Pou i Felip Munar i Munar, m'ha fet reviure un temps que sempre he imaginat circular –la roda del temps– i que és la manera de mirar els dies i les hores que més m'agrada. Ambdós, Miquel Riutort amb l'esplèndid aplec de fotografies i Felip Munar amb la saviesa dels seus textos, m'han fet pensar en una de les experiències millors de la vida: no hi ha temps que no torni, però mai tornarà de la mateixa manera, perquè cada dia és igual a l'altre, però diferent; perquè som nosaltres que els fem diferents. Un any rere l'altre he vist ballar per la festa major els cossiers d'Algaida a la placeta de davant l'església. He sentit les seves músiques, he recobrat, com embadalit, les seves danses: cada salt, cada gir, cada voladura dels mocadors de seda. Els he vist cada any, però mai no els he vist igual perquè la meua mirada retorna sobre els seus moviments de manera inèdita. Cada any he creat una nova manera de mirar-los. I, sobretot, les ombres. El sol cau emplatat sobre el trespol i les ombres dels cossiers també ballen. M'encanta saber que les ombres són incontrolables. Les fotografies de Miquel Riutort m'ofereixen l'emoció d'un instant irrepetible. Però és l'emoció del seu instant, l'emoció del fotògraf: una fotografia no reproduïx mai la realitat, sinó una representació de la realitat en la construcció de la qual pren part l'ull del fotògraf, el moment que ha elegit, la llum que, justament en aquella hora, s'ha filtrat. En la primera fotografia, una parella balla. I els colors es mouen, es mesclen, s'entrellacen els colors i les figures. Vet ací la màgia de la seva bellesa.

Tot cercant aquesta bellesa, en les pàgines del llibre he descobert l'home que tresca, càmera en mà, d'un lloc a l'altre, fins a descobrir la màgia de l'instant. I hi he trobat l'home que sap que rere les paraules s'hi amaga el món. Potser no és cert que una imatge val per mil paraules, sinó al contrari: rere cada paraula pots trobar-hi un devessall d'imatges. Perquè, en arribar a la imaginació d'un home o d'una dona, la paraula extreu centenars, potser milers, d'imatges que guardàvem en un racó secret, perdudes al bosc de l'inconscient.

I la vida, ambdós ens ofereixen el seu pam de vida transformat en imatges i paraules. He vist la lluna que minva, tot just en obrir el llibre, un insecte sobre una flor de cascall. A vegades, les flors són enganyoses i es vesteixen de colors vibrants només perquè l'insecte vagi a omplir-se les potes de pol·len que traslladarà a una altra flor només per fecundar-la. Així s'assegura una de les lleis més contundents de la natura: la pervivència de les espècies.

Hi he vist, perquè el llibre comença per la primavera, els llibres al carrer per Sant Jordi, les roses, les branques d'olivera i les palmes del dia del Ram, la tràgica emoció del Crist de la Sang, el sant enterro, les representacions de la Passió, la processó de l'Encontre –*deis*

trets botets, en diu Felip Munar—, les campanes que toquen la glòria del dia de Pasqua. I Sant Joan, la primera festa de l'estiu, els cossiers, els dimonis, el foc. Sempre, el foc, que és el símbol del sol que governa el cicle de l'any. I la patrona de Pollença. I el crit de Joan Mas: «Mare de Déu dels Àngels, assistiu-mos, u moros ja són aquí.» Però el temps no s'atura per ningú. Vindrà Sant Bernat carregat d'alfabeguera, la festa del sequer de Lloret: una figa per ser bona ha de tenir tres senyals...

I la tardor: les fires amb els canastrons d'olives que arriben del terme de Muntanya, i les Verges..., Santa Úrsula i les onze mil verges. Hi ha qui diu que no eren tantes. A mi m'agrada pensar que eren onze mil, ni una més. Onze mil. I Tots Sants, no gaire lluny de les boires d'hivern. El sol haurà minvat fins a l'extrem i, de bell nou, tornarà a començar el seu cicle. I reviurà la vida en cada tany novell, en cada flor d'ametller, en cada espiga.

Les fotografies de Miquel Riutort i les paraules de Felip Munar ens conviden a recórrer la ruta d'unes emocions que cada any es transmuten fins a l'infinit.

Gabriel Janer Manila

Mallorca, juliol del 2022